

עפ"ג 41706/02/15 - סאלח כלותי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייט
לפני כב' השופטים - י' נועם, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

עפ"ג 41706-02-15 סאלח כלותי נ' מדינת ישראל

סאלח כלותי

המערער

ע"י ב"כ עו"ד יוסף סאמרה

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק דין

השופט י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופטת ח' לומפ) מיום 22.1.15, בת"פ 32513-12-11, לפיו נידון המערער ל-14 חודשי מאסר בפועל, לשישה חודשי מאסר על תנאי, ולתשלום קנס בסך 50,000 ₪, בפריסה של 100 תשלומים. גזר-הדין ניתן בעקבות הרשעתו של המערער, על-פי הודאתו, בעבירות שלהלן: ארבע עבירות של אי-קיום דרישה - לפי סעיף 216(1) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן - הפקודה); עבירה של השמדת או הסתרת מסמכים - לפי סעיף 216(6) לפקודה; ארבע עבירות של השמדת הכנסות - לפי סעיף 220(1) לפקודה; ארבע עבירות של מסירת אִמרות כוזבות - לפי סעיף 220(2) לפקודה; ארבע עבירות של עריכת פנקסי חשבונות כוזבים - לפי סעיף 220(4) לפקודה; ועבירה של מרמה, ערמה ותחבולה - לפי סעיף 220(5) לפקודה.

2. על-פי כתב-האישום, המערער היה בעל עסק בתעשיית משאבות ומדחסים באל-ראם החל משנת 1991 ועד לשנת 2004 (להלן - העסק באל-ראם). ביום 1.6.03 פתח המערער עסק בתחום דומה בשם "הידרולק כלותי" בשכונת שועפט (להלן - העסק בשועפט). בין השנים 2005-2008 הפעיל המערער שתי מערכות של הנפקת חשבוניות משתי סדרות שונות, האחת שייכת לעסק באל-ראם השנייה שייכת לעסק בשועפט. המערער הפעיל את העסק בשועפט בלבד, אך השתמש במרמה גם בחשבוניות של העסק באל-ראם, חרף העובדה שהעסק חדל מלפעול בשנת 2004, ועל אף שמשנה זו לא דיווח לרשויות המס על הכנסות או הוצאות שהיו בעסק הנ"ל. להלן פירוט העבירות שביצע, על-פי עובדות כתב-האישום העומדות ביסוד ההודאה וההרשעה, כפי שפורטו בגזר-דינו של בית-משפט קמא:

בין השנים 2005-2007 הוציא המערער חשבוניות מס כוזבות בסכום כולל של 353,199 ₪ מהעסק באל-ראם ללקוחות עמם לא ביצע עסקה כלל, על-מנת שאלה ישתמשו בחשבוניות הכוזבות לניכוי מס תשומות. המערער עשה כן תמורת עמלה של 10%, שאותה קיבל ממקבלי החשבוניות הכוזבות, וגם על עמלה זו לא דיווח לרשויות המס.

בשנים 2005 ו-2007 "ניפח" המערער (כלשון כתב-האישום) חשבוניות של עסקאות שאותן ביצע, ומסר ללקוחותיו חשבוניות של העסק באל-ראם, אשר כללו סכומי עסקאות הגבוהים מסכומי העסקאות המקוריות; וזאת תמורת עמלה, שעליה לא דיווח לרשויות המס, ששיעורה כ-10% מסכום החשבוניות. המערער עשה כן ביחס לחשבוניות המסתכמות ב-466,725 ₪.

בין השנים 2006-2009, על-מנת שלא לדווח על מלוא הכנסותיו, הוציא המערער חשבוניות של העסק הסגור באל ראם, על אף שבפועל העסקאות בוצעו בעסק בשועפט, ולא דיווח לרשויות המס על הכנסותיו אלה בסך כולל של 818,943 ₪. כמו-כן, בתקופה הרלבנטית רכש המערער סחורה באזור יהודה ושומרון ולא דרש הוצאת חשבוניות בגין רכישות אלה.

בנוסף, בין השנים 2005-2008 לא ניהל המערער ספרים כנדרש בפקודה, וכן הגיש את הדו"ח לשנת 2008 רק בשנת 2009, זאת לאחר שנחקר ברשויות המס.

3. הודאתו והרשעתו של המערער בערכאה הדיונית, ניתנו במסגרת הסדר טיעון. בהסדר הטיעון הוסכם, כי אם יסיר המערער את מחדליו לרשויות המס, לשביעות רצונו של פקיד השומה, תגביל המשיבה את עצמה לעונש של מאסר בפועל לתקופה מסוימת, וככל שלא יסיר את מחדלו - תעתור המשיבה לתקופה אחרת, ממושכת יותר, וב"כ המערער יהיה חופשי בטיעונו, אולם בכל מקרה המשיבה תתנגד למאסר שירוצה בעבודות שירות. כמו-כן הסכימו הצדדים כי שירות המבחן יכין תסקיר בעניינו של המערער.

4. המערער הנו בן 54, נשוי ואב לחמישה ילדים. הוא סובל ממחלת סכרת ומטופל תרופתית באופן קבוע. בשנים האחרונות הוא עובד כשכיר בחברת הסעות. קצינת המבחן התרשמה, כי המערער הנו בעל יכולת חשיבה טובה וכוחות לתפקוד תקין. לדבריה, בשיחה עמה ניסה הלה להציג עצמו באופן קורבני, כאדם שעבר דרך חיים קשה, ומשכך הוא חש תסכול ופועל לעיתית מתוך רצון ל"פיצוי עצמי". עוד התרשמה קצינת המבחן, כי המערער מתקשה להציב לעצמו גבולות ברורים להתמודדות עם מצבים קשים ומורכבים, ופועל להשגת מטרותיו באופן מידיי אגב קשיים בשקילת תוצאות

מעשיו. בשיחתו עם קצינת המבחן התקשה המערער לקבל אחריות מלאה למעשיו. קצינת המבחן המליצה, כי ככל שיוחלט להטיל על המערער עונש מאסר, תהא תקופת המאסר קצרה, זאת בשל גילו, נסיבות האישיות ורצונו להחזיר את חובו לחברה.

5. בפרשת גזר-הדין בערכאה קמא העיד גובה מס ראשי מרשות המיסים, מר משה אלקלעי; אשר ציין כי נכון ליום 14.12.14 לא ניגש המערער למשרדי רשות המיסים ולא לקח שוברים לתשלום. הוא הוסיף וציין, כי לאחר חתימה על הסכם עם המערער בשנת 2010, יתרת החוב עמדה על סך של ₪101,000; כי המערער שילם סך של ₪42,000 על חשבון סכום הקרן העומד על ₪110,000; וכי מבחינת רשויות המס לא הסיר המערער את המחדל.

6. בפרשת גזר-הדין בבית-משפט קמא מסרה ב"כ המשיבה לבית-המשפט, כי על-פי ההסדר הוסכם שתעתור למתחם ענישה הנע בין 18 ל-24 חודשי מאסר, וביקשה להטיל על המערער 24 חודשי מאסר בפועל, בצד מאסר על תנאי וקנס. באותו דיון גרס ב"כ המערער, כי מתחם העונש ההולם נע בין מאסר על תנאי לשישה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

7. בגזר-הדין מפורט התייחס בית-משפט קמא לחומרת עבירות המס - בכלל, ואלו שבוצעו על-ידי הנאשם - בפרט. לנוכח חומרת העבירות ונסיבות ביצוען, קבע בית-משפט קמא, כי מתחם הענישה ההולם בגין העבירות שבוצעו על-ידי המערער נע בין 10 ל-24 חודשים, בצד מאסר על תנאי וקנס הנע בין 50,000 ₪ לבין 250,000 ₪. בכל הנוגע לעונש המתאים בתוך מתחם הענישה ההולם, התחשב בית-משפט קמא בגילו של המערער, בנסיבותיו המשפחתיות - הן הכלכליות והן הרפואיות, בהודאתו, בחרטה שהביע על מעשיו בחלוף למעלה מחמש שנים ממועד ביצוע העבירה האחרונה ובמאמציו להסיר את המחדל בתחום האזרחי. באיזון שבין מכלול השיקולים, ובהתחשב, בין-השאר, בכך שהנזק אשר נגרם בפועל לקופת הציבור עומד על כ-80,000 ₪, סבר בית-משפט קמא כי יש מקום להשית עונש מאסר בשליש התחתון של המתחם, וגזר את דינו של המערער כמפורט לעיל.

8. בערעורו מלין המערער על חומרת העונש שהושת עליו. הוא טוען, כי בית-משפט קמא שגה הן במתחם הענישה שקבע, והן בעונש המתאים שנקבע בתוך המתחם. הוא שב וטען, כי מתחם הענישה ההולם נע בין מאסר על תנאי לבין מאסר בעבודות שירות, וגרס כי העונש המתאים בעניינו עומד על מאסר בעבודות שירות לתקופה קצרה של כחודש ימים. בטיעוניו בעל-פה, טען המערער, כי מאז מתן גזר-הדין השתנו הנסיבות, לנוכח ההסדר שהגיע אליו עם רשויות המס.

9. ב"כ המשיבה גורסת, כי אין עילה להתערב בגזר-דינו של בית-משפט קמא, וזאת ממכלול הטעמים שבוארו בגדרו. באשר להסרת המחדל, טענה ב"כ המשיבה, כי על-פי מסמך עדכני מיום 14.4.15 שערך פקיד השומה, אשר הוגש בהסכמת הצדדים, לא הוסר המחדל.

10. בעניין החוב האזרחי יצוין, כי מהמסמך האמור של פקיד השומה, עולה שהמערער שילם עד היום סכום של 42,000 ₪; כי יתרת חובו למועד האמור עומדת על 144,059 ₪; וכי בהתאם להסדר שהגיעו אליו המערער ופקיד השומה ביום 2.4.15, הסכים פקיד השומה, מטעמים של שיקולי גבייה, להפחית את החוב כך שיתרתו תעמוד על 100,000 ₪, מתוכם שולמו 50,000 ₪ במזומן, והיתרה תשולם ב-15 תשלומים חודשיים, בשיקים דחויים של ילדי המערער, החתומים כערבים לחוב.

11. כלל הוא, כי ערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדיונית; וכי התערבותה בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדיונית שמורה למקרים חריגים בלבד שבהם נפלה טעות מהותית, או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה (ראו למשל: ע"פ 1880/14 עמעש נ' מדינת ישראל (19.11.14); ע"פ 448/14 מדינת ישראל נ' אזולאי (24.11.14); וע"פ 4235/14 ראדאד חאטיב (3.2.15)). נפסק, כי גדרי ההתערבות האמורים נותרו על כנם גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין (ע"פ 7430/13 שחרור טוחסונוב נ' מדינת ישראל (3.3.14); וכן ראו: ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל (5.8.13); וע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 10).

12. לאחר בחינת מכלול טיעוני הצדדים, סבורים אנו כי אין מקום להתערב בגזר-דינו המפורט והמנומק של בית-משפט קמא.

כבר דובר רבות על חומרתן של עבירות המס ועל הנזק שהן מסבות למדינה ולחברה; ובהקשר זה נפנה לדברים שהשמענו לאחרונה בעפ"ג 58013-01-15 מאג'ד הדיה נ' מדינת ישראל (13.4.15). עבירות המס, המסבות נזק למדינה ולחברה, הן חלק מהעבריינות הכלכלית המכוונת לפגוע בציבור בכללותו. הן שקולות לשליחת-יד לקופה הציבורית, משבשות את פעולתו התקינה של מנגנון גביית המיסים, פוגעות במשק המדינה ובפעילותן של הרשויות הציבוריות הממומנות מכספי המיסים וחותרות תחת אמון הציבור בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס (ע"פ 624/80 חברת וייס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (3) 211 (1981); רע"פ 512/04 אבו עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (4) 381 (2004); רע"פ 5060/04 הגואל נ' מדינת ישראל (24.2.05); ע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל

(24.4.14), בפסקה 11; ורע"פ 6371/14 אבו מנסי באסם נ' מדינת ישראל (28.10.14)).

כבר נפסק, לא אחת, כי בעבירות כלכליות - בכלל, ובעבירות מס - בפרט, גובר משקלם של האינטרס הציבורי שבהחמרה בענישה ושל שיקולי ההרתעה, על-פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (רע"פ 254/06 רומן קעדאן נ' מדינת ישראל (20.6.06); רע"פ 3641/06 מנחם צ'צקס נ' מדינת ישראל (28.8.06); ורע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (3.11.10)). נוכח חומרת העבירות הנדונות, הנזק שהן מסבות לאוצר המדינה, קלות ביצוען והקושי בחשיפתן ובאיתור מבצעייהן - מן הראוי להטיל בגינן עונשי מאסר בפועל ממושכים בצד קנסות כבדים. עמדה עונשית זו מתחייבת בעיקר משיקולי גמול והרתעה (ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 721 (2004); רע"פ 1546/05 שמחוני נ' מדינת ישראל (22.3.05); רע"פ 4563/11 חברת קוסטה קבלנות בע"מ נ' מדינת ישראל (19.6.11); ורע"פ 977/13 משה אודיז נ' מדינת ישראל (20.1.13)); זאת אף אם מדובר בנאשמים ללא הרשעות קודמות ובמי שהתנהלו באופן נורמטיבי במהלך השנים (ראו והשוו: ע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל (1.10.02)). עם זאת, גם במסגרת מדיניות הענישה המחמירה האמורה, נדרש בית-המשפט בגדרה של הענישה האינדיבידואלית, לאזן בין שיקולי הכלל לבין שיקולי הפרט (רע"פ 5060/04 בעניין הגואל, לעיל). בנוסף, יש להתחשב לקולא בעניינם של נאשמים המודים בביצוע העבירות, מביעים חרטה עליהן ומביאים לחסכון ניכר בזמן שיפוטי; וכן, ובעיקר, כאשר הללו מסירים את המחדל ומסלקים חובם לרשויות המס עד ליום גזר-הדין (רע"פ 1546/05 בעניין שמחוני, לעיל), אם כי הסרת המחדל היא גורם מקל אך לא מכריע, שכן אין מדובר במעשה חסד שעשו הנאשמים אלא בפירעון של חוב שניתן היה לגבות מהם גם בדרכים אחרות (ע"פ 2407/05 רונן מן נ' מדינת ישראל (11.7.05)). מדיניות ענישה מחמירה זו, המחייבת הטלת מאסרים בפועל, בצד קנסות מכבידים, מיושמת הן בעבירות של העלמות מס לפי פקודת מס הכנסה והן בעבירות על חוק מס ערך מוסף. על-רקע האמור, מוטלים בדרך כלל עונשי מאסר ממושכים בגין עבירות מס; כאשר מובן, כי כל מקרה נבחן בהתאם לנסיבות הקונקרטיות שלו ולנסיבותיו האישיות של הנאשם.

13. לא מצאנו עילה להתערב במתחם הענישה שנקבע על-ידי בית-משפט קמא. כפי שציין בית-המשפט, העבירות שביצע המערער חמורות בטיבן ובנסיבותיהן, זאת לנוכח - ביצוען במשך כארבע שנים בשיטתיות, בתחכום ובתמורה לבצע כסף בדמות עמלה שקיבל, עת העלים הכנסות וסייע לאחרים להעלים הכנסות מרשויות המס, תוך שפעל במספר מישורים - הן בהוצאת חשבוניות פיקטיביות על עבודות שכלל לא ביצע והן ב"ניפוח" חשבוניות. לכך יש להוסיף כי סכומי המס שלא דווחו הם משמעותיים והמחדל במישור האזרחי לא הוסר במלואו. סבורים אנו, כי ככלל, איזן בית-משפט קמא נכונה בין השיקולים הרלבנטיים השונים, לצורך קביעת מתחם הענישה ההולם בגין העבירות הנדונות ונסיבות ביצוען. כמו-כן איזן בית-משפט קמא בצורה ראויה בין מכלול השיקולים הרלבנטיים לקביעת העונש המתאים בתוך מתחם

הענישה ההולם, ובכללן, כאמור - הודאת הנאשם, נסיבותיו האישיות, המשפחתיות והרפואיות, וכן הצעדים הממשיים שנקט לקראת הסרת המחדל, אשר טרם הוסר במלואו. לא נפלה טעות מהותית בגזירת הדין, והעונש שהוטל על המערער אינו סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה; ומשכך, לא קמה עילה להתערב בגזר-הדין.

14. על יסוד האמור לעיל, הערעור נדחה.

המערער יתייצב לריצוי המאסר בפועל ביום 1.7.15 בשעה 9:00 בבית המעצר ניצן שבמתחם כלא אילון.

ניתן היום, י' אייר התשע"ה, 29.4.15, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין לבאי-כוח הצדדים ולשירות המבחן.

משה בר-עם, שופט

**רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת**

יורם נועם, שופט